Stuk **433** (1996-1997) – Nr. 1

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

15 oktober 1996

BELEIDSBRIEF

Vlaanderen :
herkenbaar aanwezig
Huisvesting van de diensten van de Vlaamse regering

Beleidsprioriteiten 1997

ingediend door mevrouw Wivina Demeester-De Meyer,
Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid

Beleidsbrief 'Herkenbaar aanwezig'

INHOUDSTAFEL

	Blz.
Inleiding	3
1. Status quaestionis	4
1.1. De Vlaamse gemeenschap in haar hoofdstad	4
Het ministerie van de Vlaamse gemeenschap	4
De Vlaamse regering	5
1.2. De Vlaamse gemeenschap in de provincies	5
De Vlaamse administratieve centra	5
Limburg	5
Vlaams-Brabant, West- en oost-Vlaanderen	6
1.3. Oppervlaktenormen: naar een striktere interpretatie	7
De gebouwen van het ministerie van de Vlaamse gemeenschap	7
1.4. Overzicht van de uitvoering van de begroting 1996 en vooruitzichten 1997	8
Budgettair implementatieplan	8
Andere basisallocaties	8
2. Herkenbaar aanwezig versterken	8
2.1. Herkenbaar aanwezig als leidraad	8
2.2. Kwaliteitsarchitectuur voor alle Vlaamse overheidsgebouwen	10
Ook herkenbare specifieke gebouwen	10
Ook herkenbare Vlaamse openbare instellingen	10
Centraal gebouwenbeheer	10
3. Architectuur in Vlaanderen	11
3.1. Versterken en verankeren van kwaliteitsarchitectuur voor alle overheidsgbouwen	11
3.2. Naar een Vlaamse bouwmeester?	11
4. Beleidsnota's, resoluties en moties van het Parlement	12
5. Conclusie	12

Stuk **433** (1996-1997) – Nr. 1

BELEIDSBRIEF

HUISVESTING VAN DE DIENSTEN VAN DE VLAAMSE REGERING

'HERKENBAAR AANWEZIG'

INLEIDING

In de vorige beleidbrief werd aangegeven hoe het 'Vlaamse huis' groeide en wat de intenties waren voor de komende jaren. In deze beleidsbrief wordt aangegeven wat in 1996 gebeurde en wat het komende jaar op stapel staat.

In 1996 werd de Vlaamse herkenbare aanwezigheid in Brussel duidelijk groter door, niet in het minst de feestelijke opening van het nieuwe Vlaamse parlementsgebouw, maar ook door het letterlijk uit de grond komen van het Graaf de Ferraris gebouw en het afsluiten van een overeenkomst en de eerste steenlegging van het Consciencegebouw. Met de realisatie van deze twee gebouwen wordt een eerste deel van mijn beleidsbrief gerealiseerd en wordt in Brussel een duurzame huisvesting bekomen voor de Vlaamse gemeenschap.

Ook in de provincie zijn er resultaten. Zo werd de voorbereiding gestart voor het Vlaams administratief centrum in Hasselt. De onteigeningsprocedure is aan de gang. Het wedstrijdreglement werd reeds door de Vlaamse regering goedgekeurd. In de andere provinciehoofdplaatsen Leuven, Brugge en Gent gebeurden verkenningen naar een geschikte lokatie.

Het idee dat de architectuur van het Vlaamse overheidsgebouw echt een 'visitekaartje' is, blijft centraal. De principes die de metafoor **'herkenbaar aanwezig'** schragen, blijven de leidraad bij alle nieuwe projecten.
Maar verder kijken dan alleen de Vlaamse overheidsgebouwen is nodig: zo wil ik in deze beleidsbrief een aanzet geven om alle overheidsarchitectuur - van welke overheid ook- omhoog te tillen. Het Nederlandse voorbeeld van de Rijksbouwmeester indachtig, denk ik hierbij aan een 'Vlaamse bouwmeester' als architectuuradviseur.

Wivina DEMEESTER,

Vlaams minister van Financien, Begroting en Gezondheidsbeleid,
bevoegd voor de huisvesting van de diensten van de Vlaamse regering.

1. STATUS QUAESTIONIS

1.1. De Vlaamse gemeenschap in haar hoofdstad.

Het Vlaamse parlement, als eerste macht in Vlaanderen heeft haar intrek genomen in een eigen gebouw, het nieuw Vlaams 'halfrond' aan de Leuvenseweg.
De Vlaamse regering, als uitvoerende macht, heeft behoefte aan heel wat meer gebouwen in Brussel.

Het ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

Zowel de Vlaamse regering als de hoofdbesturen van de verschillende departementen van haar administratie zijn in Brussel gehuisvest. Dit jaar werd behoorlijk wat vooruitgang geboekt inzake de huisvesting van de ambtenaren in Brussel.

De administraties van het departement **Leefmilieu en Infrastructuur** (LIN) zijn nu nog verspreid over verschillende huurgebouwen, maar verhuizen in het najaar van 1997 naar het **graaf De Ferraris** gebouw. Dit gebouw bevindt zich in de buurt van het Noordstation in Brussel, op de hoek van de Emile Jacqmainlaan, de Volksstraat en de Antwerpse steenweg. De ruwbouwwerken aan dit gebouw zijn af, het gebouw is zowat winddicht en moet afgewerkt zijn op 1.8.1997. In dit gebouw worden de hoofdbesturen van het departement LIN , de administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieërde Infrastructuur en het kabinet van de bevoegde minister gehuisvest.

Het departement **Onderwijs** is nu nog grotendeels gehuisvest in Rijksadministratief centrum (RAC). Voor Onderwijs drong zich eveneens een nieuwe huisvesting op; hiervoor werd een tweede algemene offerteaanvraag voor een promotie-overeenkomst uitgeschreven. Deze omvatte de studie, de bouw, en de financiering van een tweede kantoorgebouw in de omgeving van het Noordstation.
Het gebouw werd - wie leerde zijn volk immers lezen? - het **Hendrik Conscience** gebouw genoemd. Naast de huisvesting van het departement Onderwijs is ook het kabinet van de minister van onderwijs, de administratie Kunst en de administratie Land- en Tuinbouw opgenomen.
Op 14 juni 96 werd de eerste steen gelegd en inmiddels komt het gebouw stilaan uit de grond.
De bouwtermijn is voorzien op 31 maanden zodat in het derde trimester van 1998 zou kunnen verhuisd worden naar een nieuw, functioneel en comfortabel kantoorgebouw.

In beide gebouwen wordt de nodige aandacht gegeven aan kunst. Gelet op het belang van de integratie van de kunst in het gebouw of zijn omgeving, wordt over **geïntegreerde kunst** gesproken. Het Vlaams parlement is hier een lichtend voorbeeld.

Het **graaf de Ferraris** en het **Hendrik Conscience** gebouw zijn schuin tegenover elkaar gelegen en het is dan ook logisch dat niet alleen in, aan of om het gebouw zelf aan geïntegreerde kunst wordt gedacht, maar dat ook op de E. Jacqmainlaan zelf mogelijkheden zijn.

Samen met de promotoren werd een wedstrijd uitgeschreven voor geïntegreerde kunst. Deze wedstrijd bestaat uit drie deelprojecten, zijnde de beide gebouwen en de E. Jacqmainlaan. De wedstrijd werd eind september geopend, inschrijvingen worden verwacht eind november en in december 96 beraadslaagt de jury.

De Vlaamse regering.

De benedenverdieping langs de achterzijde van het gebouw Martelaarsplein 7 (de galerij) krijgt een publieke functie en wordt ingericht als kleine tentoonstellings- en conferentieruimte.
De aanbesteding is achter de rug en de werken starten eerlang.
Een dergelijke polyvalente ruimte versterkt eens te meer de Vlaamse aanwezigheid in hartje Brussel.

De zetel van de Vlaamse regering zal worden uitgerust met een aantal kunstwerken. De selectie van deze kunstwerken kan gebeuren in het kader van de wedstrijd voor geïntegreerde kunst voor het graaf de Ferraris gebouw en het Hendrik Conscience gebouw.

In de loop van 1997 zullen de verbouwings- en afwerkingswerken aan het hotel Errera, het ontvangstcentrum van de Vlaamse regering worden gefinaliseerd.

1.2. De Vlaamse gemeenschap in de provincies.

De Vlaamse administratieve centra.

Met uitzondering van de provincie Antwerpen zijn de buitendiensten verspreid over meerdere gebouwen. Het Vlaams administratief centrum in **Antwerpen** is het Copernicusgebouw.
In de **andere provincies** moet het Vlaams administratief centrum nog gebouwd worden.
Het is de bedoeling om **iedere twee jaar** de studie voor een Vlaams administratief centrum op te starten, zodat er **over zeven tot negen jaar** in alle Vlaamse provincies een Vlaams Huis is. Voor Hasselt zijn de voorbereidingen goed gevorderd.

Limburg

De nood aan een betere huisvesting van de diensten in Hasselt is accuut. Zeker nadat met de grote vakantie de ontruiming van de Tweetorenwijk in Hasselt werd bevolen omwille van brandveiligheidsredenen. De diensten boven de achtste verdieping werden eind september ondergebracht in het Taxandria gebouw, in afwachting van de realisatie van het VAC. Voor het Comité voor Bijzonder jeugdzorg werd een aparte huisvesting voorzien aan de Thonissenlaan in Hasselt.

Zoals in de beleidsbrief van november 1995 gesteld, werd eerst werk gemaakt van een Vlaams Administratief Centrum in Hasselt.
Bereikbaarheid en lokatiekeuze binnen de stad zijn cruciale selectiecriteria. In deze optiek werd een terrein langs de koningin Astridlaan, geselecteerd. De gekozen inplantingsplaats is goed bereikbaarheid met de trein, met de bus en met de fiets en met de wagen en is op loopafstand van het centrum gelegen.

De stad Hasselt beschouwt het Vlaams administratief centrum als hefboom in de vernieuwing van de stationsbuurt. De vernieuwing van deze buurt kreeg een basis in de herziening van het Bijzonder Plan van Aanleg nr. 24 'Stationsomgeving', dat op 8 juli 1996 werd goedgekeurd. Het VAC wordt ingekaderd in een stadsontwerp voor de omgeving. De vernieuwing van de publieke ruimte wordt in het B.P.A. en het stadsontwerp mee opgenomen.

Teneinde de herkenbare aanwezigheid te maximaliseren werd een **architectuurwedstrijd** voorbereid. De criteria die voor 'herkenbaar aanwezig' gelden vormen de basis van het reglement.
Het wedstrijdreglement is klaar; het was echter wachten met het uitschrijven van de wedstrijd tot de grond waarop het gebouw moet komen definitief verworven was. Via het Aankoopcomité werd contact opgenomen met de eigenaars; er kon echter niet tot een minnelijke schikking worden gekomen, zodat een onteigening zich opdrong. Deze onteigening werd voor de rechtbank aangevochten. De wedstrijd wordt **najaar 1996** gelanceerd.

De wedstrijd staat open naar alle Europese architecten en bestaat uit twee fasen:
- de **eerste fase** is een **oproep naar kandidaten**: alle geïnteresseerde architecten en ingenieurs die aan de voorwaarden voldoen kunnen zich kandidaat stellen
- uit deze groep wordt een keuze gemaakt van een vijf- tot zevental ; deze geselecteerden maken in de **tweede fase** een **ontwerp**, waaruit de definitieve keuze gebeurt.

Deze manier van werken is een gevolg van een brainstorming met een aantal architecten. Immers: wedstrijden vragen veel werk: tientallen architecten tekenen aan één project; het is dus interessant om in een eerste fase enkel te vragen naar de bekwaamheden en naar een visie op het project; meer dan schetsen wordt in de eerste fase niet gevraagd. Op die manier blijft de wedstrijd open voor alle architecten: het is niet nodig om zwaar te investeren in de eerste fase (uitwerken van plannen e.d.). In de tweede fase worden de gegadigden voor het uitwerken van hun project betaald; dit heeft uiteraard tot gevolg dat de groep beperkt moet gehouden worden.
De wedstrijd staat, gelet op de Europese richtlijnen terzake, open voor alle Europese architecten.

Het is gepast dat ook dit VAC een naam krijgt. Gelet op de ligging langs de koningin Astridlaan (en omdat niet alle Vlaamse gebouwen mannennamen moeten hebben), is het aangewezen dit gebouw naar **Koningin Astrid** te noemen.

Vlaams-Brabant, West- en Oost-Vlaanderen.

Ook in de provinciehoofdsteden Leuven, Brugge en Gent worden VAC's gepland, steeds volgens dezelfde criteria die de herkenbare aanwezigheid benadrukken.

In deze steden wordt gezocht naar goede sites. De stationsbuurten komen hiervoor als eerste keuze in aanmerking. Zo wordt in Leuven nagegaan of er binnen het structuurplan 'Station en stationsomgeving' mogelijkheden zijn. Evenzo wordt voor Brugge en Gent nagagaan of er in de stationsbuurten mogelijkheden zijn. Een mogelijk alternatief voor Gent is het Casinoplein, waar de gebouwen van de Faculteit Dierengeneeskunde vrij komen na de verhuis naar Merelbeke.

1.3. Oppervlaktenormen: naar een striktere interpretatie.

Voor de uitoefening van haar bevoegdheden doet de Vlaamse regering een beroep op ongeveer 34.000 ambtenaren, waarvan 11.000 tot het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, en zo'n 23.000 tot de Vlaamse openbare instellingen behoren.

De gebouwen van het ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

De gebouwen die ter beschikking staan voor de werking van het Ministerie van de Vlaamse regering worden opgedeeld in administratieve en specifieke gebouwen.

Bij de conceptie van administratieve gebouwen wordt gerekend met een zekere oppervlakte per personeelslid van een bepaald niveau. Deze oppervlakte is de **netto-netto-kantooroppervlakte** en is de effectief voor individuele burelen nodige of bruikbare oppervlakte
Bij de bepaling van de behoefte aan **netto-netto-kantooroppervlakte** per personeelslid, worden de volgende normen toegepast. (uitgedrukt in m2) Deze normen werden door de Vlaamse regering op 3 mei 1995 goedgekeurd.
Deze normen zijn richtinggevend voor het bepalen van de behoeften van een administratieve entiteit en niet voor het bepalen van de oppervlaktebehoefte van iedere ambtenaar afzonderlijk.

Niveau A	A 4	secretaris - generaal	40 m2+ 30 m2 vergaderruimte
	A 3	directeur - generaal	25 m2+ 15 m2 vergaderruimte
	A 2 A	afdelingshoofd	27 m2
	A 2	directeur	20 m2
	A 1	adjunct van de directeur	14 m2
Niveau	B	deskundige	14 m2
Niveau	C	medewerker	10 m2
Niveau	D	assistent	6 m2
Niveau	E	beambte	6 m2

Uit concrete toepassingen van deze richtlijn het afgelopen jaar is gebleken dat deze richtlijn geïnterpreteerd dient te worden in functie van het aantal full-time - eenheden.
Dit betekent dat een dienst waar bijvoorbeeld vijf inspecteurs zijn, die telkens vier dagen op vijf op de baan zijn, in feite samen slechts recht hebben op één bureau. De inrichting van de gebouwen dient hierop te worden afgestemd en moet de mogelijkheid bieden om, in een gemeenschappelijke ruimte, toch de nodige werkzaamheden te verrichten. Hierbij wordt gedacht aan informatica technieken, zoals: de onderzoeker of inspecteur plugt zijn (draagbare) PC in of maakt gebruik van een bestaande PC op het netwerk, waarbij meerderen al of niet samen van één lokaal gebruik maken. De vermelde normen blijven dus gangbaar, maar moeten geïnterpreteerd worden in functie van full-time eenheden.

Vandaar dringen volgende **restricties** zich op:
- het is niet langer mogelijk dat het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap de huisvesting van 'oneigenlijke' ambtenaren op zich neemt: ambtenaren van Vlaamse Openbare Instellingen of andere entiteiten moeten door deze entiteiten gehuisvest worden; wanneer deze zich om één of andere reden in gebouwen van de Vlaamse gemeenschap bevinden dient hiervoor huur te worden betaald.

- 'elkeen zijn eigen bureau' kan niet langer als stelregel genomen worden; zeker waar het over ambtenaren gaat die niet full-time aanwezig zijn (part-timers of mensen die veel buitenhuis werken) moet het delen van een bureau of het landschapskantoor worden overwogen.
- ook **'office sharing'** zal in de toekomst meer en meer ingang moeten vinden: hierbij hebben ambtenaren niet langer 'recht' op een eigen bureau, maar delen zij ruimte

1.4. Overzicht van de uitvoering van de begroting tijdens het jaar 1996 en vooruitzichten 1997

Voor de grote thema's van de beleidsbrief wordt naar de verdere hoofdstukken verwezen. In dit hoofdstuk worden de andere delen het programma 26.1 'Gebouwen' en een deel van 99.1 'Interdepartementele bestaansmiddelen' kort overlopen.

Budgettair implementatieplan

Voor de basisallocaties 72.06 (investeringsonderhoud) en 14.01 (onderhoud van gebouwenvan het programma 26.1werd een Budgettair implementatieplan opgemaakt en goedgekeurd.
Dit BIP legt een gedetailleerd programma vast en versoepelt de controlemodaliteiten. Op die manier kan veel flexibeler worden gewerkt en wordt tijdswinst gerealiseerd.
Naar 1997 toe wordt het werken met een BIP aangehouden en worden verfijningen aangebracht.

Andere basisallocaties

Hier kunnen volgende belangrijke punten worden aangestipt:
De faculteit dierengeneeskunde van de R.U.G. in Merelbelke werd voltooid; eind oktober gebeurt de opening. Hiermee is de taak van de afdeling Gebouwen in dit dossier ten einde; voor 97 wordt dan ook niets meer voorzien.
De inrichting van het kasteel Groenenberg is aanbestedingsklaar. Het kasteel krijgt een nieuwe functie: in de kelder worden eigen diensten (afdeling Bos en Groen) gehuisvest. de andere verdiepingen worden ingericht als polyvalente ruimtes, waar tentoonstellingen, vergaderingen, seminaries e.d. kunnen gebeuren. De uitvoering van de werken zal in 97 gebeuren.

De huur van onroerende goederen is een zware post (bijna 2 mia); de restricties zoals opgesomd onder punt 1.3. zijn mede genomen teneinde deze post in 1997 niet verder te bezwaren.

2. HERKENBAAR AANWEZIG VERSTERKEN.

2.1. Herkenbaar aanwezig als leidraad

Het beleid van de Vlaamse regering steunt sinds 1982 op de volgende principes :

- een duurzame huisvesting, zoveel mogelijk in eigen gebouwen
- groepering van diensten in functionele en gebruiksvriendelijke gebouwen
- goede bereikbaarheid
- goed gekozen inplantingsplaatsen
- manifeste aanwezigheid in Brussel

Zoals in vorige beleidsbrief gesteld vormt architectuur een uitdrukking van de eigen culturele identiteit. Een overheid die haar culturele identiteit wil uitdrukken, moet stilstaan bij de vorm van haar gebouwen.
Het geheel van lokatie, inplanting, architectuur en concept moet leiden tot **een herkenbare aanwezigheid**. Een Vlaams overheidsgebouw kan zo uitgroeien tot het gezicht van de Vlaamse gemeenschap.
De aandacht voor overheidsarchitectuur gaat in stijgende lijn. In het Tweede Jaarboek 'Architectuur in Vlaanderen' vallen in deze categorie reeds enkele mooie realisaties op. De Vlaamse gemeenschap ontbreekt er echter nog. Ook hier moet de Vlaamse gemeenschap toonaangevend zijn. Het is dan ook nuttig de criteria voor 'herkenbaar aanwezig' even te herhalen. Deze vier criteria zijn en staan voor:

1. **Lokatie**: de groepering van de gebouwen van het ministerie van de Vlaamse gemeenschap in Brussel en in de provinciehoofdsteden en de groepering van de in Brussel aanwezige Vlaamse openbare instellingen.
2. **Inplanting**:
   - het overheidsgebouw als **sturend en structurerend** element in de ruimtelijke ordening van een stad, ingepast in de stedelijke omgeving
   - het overheidsgebouw als **'landmark'** in de stedelijke ruimte
   - het overheidsgebouw als wezenlijk onderdeel van de **publieke ruimte**
   - het overheidsgebouw op een **goed bereikbare plaats**
3. **Vormgeving**:
   - kwaliteitsarchitectuur naar vorm en functie,vertaald in vier waarden: **gebruikswaarde** of functie, **belevingswaarde** of vorm, **toekomstwaarde** of tijd en **omgevingswaarde** of plek
   - keuze van de ontwerper in functie van kwaliteit
4. **Concept**:
   - creëren van een 'huisstijl' voor terugkerende elementen

Nieuwe of te verbouwen Vlaamse administratieve gebouwen dienen aan deze criteria te voldoen.

Goede architectuur staat of valt met de keuze van een goede ontwerper of ontwerpteam. Voor Hasselt werd een architectuurwedstrijd gelanceerd. Het is echter niet de bedoeling om systematisch, voor elk project een wedstrijd te organiseren.
Het is wel de bedoeling om bewust een architect of ontwerpteam te kiezen. In functie van het project kan dan geopteerd worden voor hetzij: een algemene wedstrijd, een beperkte wedstrijd, een voorontwerp opdracht aan een beperkt aantal ontwerpers of een keuze voor een architect of team.
Deze laatste werkwijze kan echter niet op dezelfde manier als voorheen blijven gebeuren: het is evident dat, wanneer gekozen wordt voor een bepaald architect, deze keuze gemotiveerd dient te gebeuren en deze op kwaliteitsoverwegingen moet gestoeld zijn.
Een goede advisering is in deze belangrijk. In Nederland drukt de Rijksbouwmeester een belangrijke stempel op de keuze van de ontwerper. Ik meen dat ook hier voor een **'Vlaamse bouwmeester'** een taak is weggelegd als architectuuradviseur.

2.2. Kwaliteitsarchitectuur voor alle Vlaamse overheidsgebouwen.

De vraag moet worden gesteld in hoeverre deze visie voor alle Vlaamse overheidsgebouwen kan doorgetrokken worden, waardoor de herkenbaarheid van de ganse Vlaamse overheid kan vergroten.

Ook herkenbare specifieke gebouwen.

De bevoegdheid van de minister voor Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid in de sector overheidsgebouwen beperkt zich tot de huisvesting van de Vlaamse ambtenaren.De specifieke Vlaamse overheidsgebouwen worden door de functioneel bevoegde minister beheerd. Ook op deze gebouwen kunnen de vier criteria van herkenbare aanwezigheid worden toegepast.
Zoals vorig jaar aangegeven is het de bedoeling om overleg met andere ministers in de Vlaamse regering op gang te brengen teneinde een algemene nota uit te werken die kwaliteitscriteria voor inplanting en vormgeving van alle Vlaamse overheidsgebouwen moet bevatten. In eerste instantie wordt gedacht aan overleg met de ministers bevoegd voor cultuur en ruimtelijke ordening.

Ook herkenbare Vlaamse openbare instellingen.

Zoals vorig jaar reeds aangegeven zal een dialoog op gang gebracht te worden om samen met de Vlaamse openbare instellingen na te gaan of door coördinatie en centralisatie, de huisvesting van deze instellingen in Brussel kan verbeterd worden. Hierbij is het geenszins de bedoeling de eigenheid van deze instellingen te ontkennen, maar wel om door samenwerking te komen tot 'herkenbare aanwezigheid' in de hoofdstad.
De afdeling gebouwen ging de voordelen van deze concentratiebeweging in Brussel na. De resultaten van deze studie worden nu gebruikt in gesprekken met de VOI's, wanneer zich huisvestingsproblemen of -opportuniteiten voordoen.

Centraal gebouwenbeheer.

Naar analogie met de centralisatie van het kasbeheer van de verschillende instellingen van openbaar nut wordt ook de centralisatie van het beheer van alle Vlaamse overheidsgebouwen bestudeerd. Het nagaan van de voordelen van één gebouwendienst voor de totale Vlaamse administratie behoort tot deze studie. Hier wordt gezocht naar een optimum tussen centralisatie en decentralisatie, in functie van de eigenheid van de diensten en de capaciteit van een centrale gebouwendienst.

3. ARCHITECTUUR IN VLAANDEREN

3.1. Versterken en verankeren van kwaliteitsarchitectuur voor alle overheidsgebouwen.

Vlaamse overheidsgebouwen vormen slechts een deel van al wat door de verschillende overheden in Vlaanderen wordt gebouwd. De federale overheid bijvoorbeeld is sterker in het stadsbeeld vertegenwoordigd dan de Vlaamse. Provincies en gemeentes drukken meer hun stempel op de gebouwde omgeving dan de Vlaamse overheid dat doet.
De kwaliteit verschilt sterk: sommige overheden voeren architectuur hoog in het vaandel, anderen hebben er minder aandacht voor ...

De Vlaamse overheid kan vanuit haar bevoegdheid 'architectuur met grote A' promoten. De uitgave van de jaarboeken 'Architectuur in Vlaanderen' is hiertoe reeds een mooie aanzet. Specifiek naar overheidsgebouwen toe is nood aan begeleiding, zowel op het gebied van de lokatiekeuze, de inplanting en de vormgeving. Naar de eerste twee aspecten kan met de diensten bevoegd voor ruimtelijke ordening worden samengewerkt, voor het derde aspect bestaat geen specifiek orgaan. Er is dus nood in Vlaanderen aan een dienst, instituut of persoon die zich bezighoudt met **begeleiding van overheden in architectuur**, gaande van de architectenkeuze over de keuze van de inplanting, de eerste schetsen van het project tot en met de ontwerpfase.Er is nood aan meer creativiteit en aan kwaliteitsbewaking.

3.2. Naar een Vlaamse bouwmeester ?

Ik stel dan ook voor om - als eerste stap naar een **'Vlaamse bouwmeester'** - een architectuuradviseur aan te stellen. Deze heeft als taak:
a. Algemeen
- de Vlaamse regering en haar diensten advies te verlenen m.b.t. architectuur

b. Naar projecten toe.
- advies te verstrekken over de architectenkeuze
- mee een geschikte inplantingsplaats bepalen, in overleg met A.RO.H.M.
- het begeleiden van de projecten, in schets- en ontwerpfase.

In een eerste fase wordt gedacht aan een **extern architect** die aan de afdeling Gebouwen wordt toegevoegd. In een latere fase kan, afhankelijk van de manier waarop deze taak wordt ingevuld en het gezag dat deze 'Vlaamse Bouwmeester' weet te verwerven deze dienst uitgroeien.

De ideale architectuuradviseur is een gerenomeerd Vlaams architect. De persoon moet reeds geruime tijd in de architectuurwereld aktief zijn, en zijn of haar werken moeten van die aard zijn dat hij of zij algemeen aanvaard wordt in architectuurmiddens. Zij of hij moet een ruim zicht hebben op wat leeft in de Vlaamse architectuurwereld en op objectieve wijze de 'beste ontwerper' voor een bepaald project kunnen aanraden.
De aanstelling geldt voor een periode van drie jaar, evenwel verlengbaar.

Deze architectuuradviseur zal een **inspirator** zijn voor alle projecten die de Vlaamse overheid bouwt of verbouwt, ongeacht of deze projecten door de afdeling Gebouwen, door externe architecten of ontwerpers van andere diensten gebeuren.
Andere overheden zouden op deze adviseur beroep kunnen doen. Mogelijks kan later - wanneer de Vlaamse bouwmeester een 'instituut' geworden is ook voor andere overheden deze begeleiding uitgebreid worden.

Ik zal, na contact met mijn collega bevoegd voor ambtenarenzaken, in 1997 een voorstel in die zin aan de Vlaamse regering voorleggen.

4. BELEIDSNOTA'S, RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET PARLEMENT

Er werden geen resoluties of moties door het Parlement aangenomen m.b.t. deze materie.

5. CONCLUSIE

De lijnen van de beleidsbrief die bij het begin van deze legislatuur werd opgemaakt worden verder gezet en versterkt, en vooral gerealiseerd.

In het tweede jaar van deze legislatuur wordt in Brussel, met de opening van het Graaf de Ferrarisgebouw in augustus 1997 en het Hendrik Consciencegebouw een goed jaar later, eindelijk een duurzame huisvesting gerealiseerd.

In de provincie wordt werk gemaakt van Vlaamse administratieve centra: voor Hasselt wordt één dezer dagen de architectuurwedstrijd gelanceerd; voor de andere hoofdplaatsen wordt geprospecteerd. Het motto 'herkenbaar aanwezig' blijft steeds de leidraad. Architectuur zal in nieuwe projecten steeds met een 'grote A' geschreven worden.

Teneinde deze kwaliteitscriteria te institutionaliseren in al wat de Vlaamse gemeenschap bouwt, wordt voorgesteld een 'Vlaamse bouwmeester'als architectuuradviseur aan te stellen. Deze onafhankelijke gerenomeerde Vlaamse architect zal als inspirator en kwaliteitsbewaker optreden en moet zo de principes van de herkenbare aanwezigheid en in het bijzonder de vormgeving hoog houden. Deze taak kan de aanzet zijn naar een Vlaamse bouwmeester.

Ik ben er van overtuigd dat de Vlaamse gemeenschap in één van de volgende jaarboeken 'Architectuur in Vlaanderen' vermeld zal staan ...